

EGÉSZ EURÓPA MEGFÜRÖDNETNÉK BENNE

Császárfürdői kéjbely és sportuszoda

*Szöveg: MIZSEI ANETT | Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS
Építészet: SZABÓ TAMÁS JÁNOS - FINTA STÚDIÓ*

TÖRTÉNETE SORÁN TÖBBSZÖR A LEGSZEBB BUDAPESTI FÜRDŐNEK TALÁLTATOTT, UTÓBB SPORTUSZODÁVAL BŐVÜLT, IDÉN NYÁRON PEDIG NEMHOGY EGÉSZ EURÓPA, DE AZ ÚSZÓ VILÁGBAJNOKSÁG VALAMENNYI RÉSZTVEVŐJE MEGFÜRDÖTT BENNE. HAT HÓNAP ALATT FELÚJÍTOTTÁK A CSÁSZÁR-KOMJÁDI SPORTUSZODÁT, SZEPTEMBER ELEJÉN PEDIG ÁTADTÁK A NAGYKÖZÖNSÉGNEK. OTT JÁRTUNK, KIPRÓBÁLTUK MI IS.

^ Narancs árnyalatok és meleg fények az előcsarnokban - otthonosabbá teszik az ipari megjelenést.

^ Hatékony és rendezett: az élénk színű fülkék és szekrények szigorú sorai egy térben képesek kiszolgálni nagyobb létszámú vendégséget is.

^ A központba helyezett információs pult és a burkolatok íves mintázata hangsúlyozza az előcsarnok felülvilágítóját.

Legrégebbi fürdőink egyike a Császár, amelynek létrejöttére már a római korból, Claudius császár idejéből fellelhetők utalások.² II. Endre király Buda határára így definiálta: „inter Budam et calidas aquas” – Buda és a hőforrások között.³ Később, a török hódoltság alatt egykorú írárok szerint „a törökök vallási szokásaikkal kapcsolatosan nagy örömeiket lelték a szent mosakodásban és fürdőzésben”.⁴ A török kori épületről Hunfalvy János 1859-es leírásában az alábbiakat olvashatjuk: „Tágas előszobából ment az ember a fürdő belsejébe, melyet öt kupola ékesített, ezek közül a nagy kerek fürdő felett emelkedő középső

kupola különös szépséggel vala építve. A többi négy kupola külön fürdők fölött emelkedett a négy sarkon. A középső nagy kupolát 12 oszlop hordá”.⁶ Edward Brown, a XVII. század híres angol orvosa 1673-ban járt Budán, s legrövidebbnek ítélte a meglátogatott nyolc fürdő közül Veli bég fürdőjét – vagyis a Császárt.³ A XVIII. század elején még őrizte eredeti, arab architektúráját, s ekkor már Császár fürdőnek nevezték. Nagyobb átalakítása 1837-44. között történt, miután Marczibányi István a budai irtalmas rendháznak adományozta. Klasszicista megjelölést kapott, a régi fürdőt gőzfürdővé alakították és

^ A felújítás után hangsúlyosan letisztult képet mutat a sportuszoda enteriőrje.

> Masszív beton építményről rugaszkodik el a könnyedén ívelő tetőszerkezet.

a kornak megfelelő „wellness” vagy „spa” szolgáltatások is megjelentek – iszapkezelések, ivókúrák, inhalálás.³ Egyebek mellett porcelán-, kő-, török- és szalonfürdők, szénsavas és villamos fürdők és masz-szász várták az idelátogatókat. Ebben az időben első helyen emlegették az összes budai fürdők közt, bejárata fölött a következő felirat állt: „Császárfürdői kéjhely”.⁴ Az elnevezés dacára Dr. Edvi-Illes orvosi jótanácsai szerint a fürdővendég „A fürdőkben tartózkodás ideje alatt, szükség, hogy lelkiismeretesen orvosa utasításai szerint éljen s minden kihágásuktól őrizkedjék [...]. Ételben, italban, szerelemben kerülendő a csapongást, mi, fájdalom fürdőintézetekben oly gyakran történik, minthogy javulása érzetében elbizottá lesz a gyarló ember”.⁶

1860-ban újabb építkezés indult, a nők fedett, 25 méteres, a férfiak nyitott, 50 méteres medencét kaptak, s ezzel még jó időre ez lett a főváros egyetlen,

^ Nyers anyagszerűségében megjelenő ipusztudományi trapézlemez feszül a csarnok fölél.

^ Ívelt térlefedeés és a véghomlokzat üvegfelülete ad lendületet a belső térnek.

^ Vízszintes és függőleges struktúrák váltják egymást az uszoda terében.

nemzetközi szabványoknak megfelelő sportuszodája.³ 1886-ban a Természettudományi Társaság estélyén dr. Chyzer Kornél a következőképpen ismertette a Császárfürdőt: „...nagy nevezetesség fürdészeti tekintetben, hévízének rendkívüli bőségénél fogva. Egy francia író azt mondta róla, hogy egész Európa megfürödhetnék benne. Kénes hévízeinek legmelegebbike 64°C fokú.”⁴ A belügyminisztérium

végül 1893-ban ismerte el hivatalosan gyógyfürdőként.⁴ A második világháborúban komoly károkat szenvedett az épület, de Hild tervei alapján sikerült helyreállítani. Ma műemléki védeltséget élvez.³ Az épület együttes ekkor egy főépületből és kerti épületből, kápolnából, gazdasági épületből és hét hold kertből állt, amely a dunai oldalon zenepavilonnal egészült ki. A fürdőhöz tartozó

szállodában 3,50 – 11 pengő közti összegért tölthettek a vendégek egy éjszakát – hacsak nem fizették be a húsz napos, „kedvezményes penziót”.⁴ A Komjádi Béla sportuszoda 1976-ban nyílt meg, a Császárfürdő úszómedencéi közös kezelésbe kerültek át. Íves csarnokának vezető tervezője Kelecsényi Zoltán és dr. Ferenzy Sándorné (Preisich Katalin) építész, a konstruktőr, szerkezettervező

A FELÚJÍTÁS A SZERKEZET, A FUNKCIONALITÁS ÉS AZ ESZTÉTIKA MELLETT ESZMEILEG IS REHABILITÁLTA A HÁZAT.

^ Karcsú lizénák hálózák be a homlokzat бүтүјének üvegfelületét.

^ A huszadik század hetvenes éveinek geometrikus architektúrája eleven erővel hat a felújítás után.

statikus mérnök dr. Fernezelyi Sándor volt, előcsarnokának falát Csik István mozaikképe díszíti, és itt található Melocco Miklós Komjádi Béla-mellszobra is. A tanmedence falán ugyancsak mozaik található, amely Pólya József munkája. Az uszodát ekkor modern technológiával szerelték fel: víztisztító- és vízforgató berendezések, víz alatti világítás és betekintőablakok, automatikus időmérő és eredményjelző is üzemelt, valamint akkor korszerű sajtóközpont, sportorvosi rendelők egészítették ki.³

Megépítése óta nem történt komolyabb felújítás a sportuszodában. Negyven év – közelít a tervezett teljes életciklushoz – bármilyen épületen komoly

nyomot hagy, a vizes funkció, a belső klíma sajátosságai pedig csak súlyosbíttak ezen. Méltatlan körülményeket kellett orvosolni ahhoz, hogy az épület a továbbiakban egyáltalán elláthassa feladatát. A mostani rehabilitáció pedig erre megfelelő válaszokat tudott adni – ha építészeti értelemben sokkal többet nem is tett hozzá az épületegyütteshez. A sérült, tönkrement felületek cseréje mellett az épület előcsarnokát és közönségforgalmi tereit újították meg belsőépítészeti eszközökkel. Az aula középpontjába helyezték információs pult és az áttört, lamellás álmennyezet mintázata kiemelt helyzetbe hozza azt a felülvilágítót, ami a fogadótérnek eddig is egyértelműen

a fókusza volt. Üvegfalak mögött húzódó, rendezett belső kert-sáv felel rá. Utóbbi mellé rendeződik az öltöző élénk színekbe öltöztetett kabinos tere.

Jóllehet különösebben izgalmas kortárs réteggel nem gazdagodott a sportuszoda, állapota múltjához, és jelenlegi funkciójához méltóvá vált. Felújított kiszolgáló helyiségei, jól működő és tágas medenceterei a főváros amatőr úszói mellett versenyzők felkészülését is szolgálják. A gazdaságos és ésszerű felújítás eredményeként a két csoport akár teljesen elkülönített úton, párhuzamosan is használhatja a létesítményt, ezzel növelve az utóbbi években már meglehetősen zsúfolttá váló uszodák kapacitását.

Alapterület: 8700 M²
Megvalósulás éve: 2017

Generáltervezés-építészet-belsőépítészet:

FINTA STÚDIÓ KFT.

Felelős vezető tervező: SZABÓ TAMÁS JÁNOS

Koordináló építész: SZABÓ ZSOLT

Építész vezető tervező: Z. HAVAS ANIKÓ

Műszaki vezetés: GARAS ZSOLT

¹ Liber Endre: *Budapest-fürdőváros kialakulása különös tekintettel a székesfővárosi közszéki fürdőpolitikájára*. I. Kötet. Kiadó: Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala. 1934.

² Liber Endre: *Budapest-fürdőváros kialakulása különös tekintettel a székesfővárosi közszéki fürdőpolitikájára*. II. Kötet. Kiadó: Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala. 1934.

³ szerk.: Dr. Vitéz András, írta: Dr. Chatel Andor, Dr. Fluck István, Horváth József, Matusek Géza: *Budapest gyógyfürdői és fürdői*, kiadó: Panoráma, 1980.

⁴ Liber Endre: *Budapest-fürdőváros kialakulása különös tekintettel a székesfővárosi közszéki fürdőpolitikájára*. III. Kötet. Kiadó: Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala. 1934.

⁵ szerk.: Dr. Farkas Károly, dr. Frank Miklós, dr. Schulhof Ödön, dr. Székely Miklós: *Magyarország gyógyfürdői, gyógyhelyei és üdülőhelyei*. Kiadó: Medicina Egészségügyi Könyvkiadó, Budapest 1962.

⁶ szerk.: Dr. Beck Béla, készítették: Dr. Beck Béla, Hegedűs Lajos, Horváth József, Meskó Csaba, Dr. Rátz Endre. *A Fővárosi fürdők 75 éve*. Pallas lap- és könyvkiadó, 1987.

CSÁSZÁR-KOMJÁDI USZODA FELÚJÍTÁSA

A FINA 2017. évi Úszó-, Vízilabda, Műugró-, Műúszó-, és Nyíltvízi Világbajnokság egyik edzőhelyszínét, a Császár-Komjádi uszoda felújítását a FÉSZ Zrt. végezte a CS-K Projekt 2016 Konzorcium 50%-os tagjaként. Bár rendkívül nehéz volt a feladat a nagyon rövid építési idő, a Világbajnokság kezdete miatti fix véghatáridő, és az elvégzendő munkák sokrétűsége miatt, az uszodát sikerült átadni a tervezett határidőre, és ezzel hozzájárulni a Világbajnokság sikeres megrendezéséhez.

A munkaterületet 2016. november 8-án adta át a Megbízó Nemzeti Sportközpontok, amely ekkor még csak a Komjádi részt jelentette. A kivitelezés első szakaszában (2017. február 28-ig) biztosítani kellett a Császár részben lévő medencék és öltözők folyamatos üzemelését a sportolók illetve a nagyközönség számára. Ehhez a kivitelezés első szakaszában a két uszodarész összefonódó gépészeti és villamos rendszereit kellett úgy elválasztani egymástól, hogy a Császár rész üzemelése mellett a Komjádi bontása és átépítése elindulhasson. Ennek

sikeres elvégzése után kb. 1 hónap alatt készültek el a bontási munkák, így már karácsony előtt elindulhatott az építés a belső terekben. A kemény tél újabb kihívást jelentett, mert sem a külső területek (lapostetők, parkoló, dongatető) felújítása, sem a szükséges nyílászárócserék nem indulhattak meg egészen márciusig. A belső munkák előre tervezett ütemét felborította, hogy a kivitelezés kezdetekor elvégzett építészeti és statikai feltárások egy teljes földem újjáépítését, valamint a Komjádi 50 méteres nagymedencéjének komplett újraburkolását tették szükségessé. Ezek, komoly szervezési és ütemezési feladatokat jelentettek az egyébként is feszes építési programban, de így is sikerült minden munkát időben elvégezni.

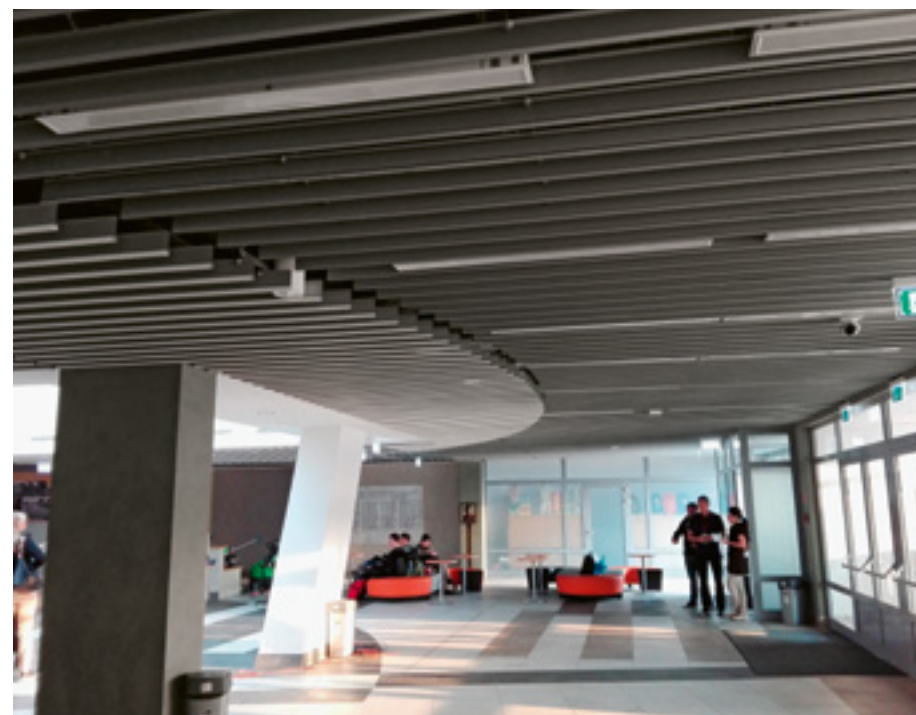
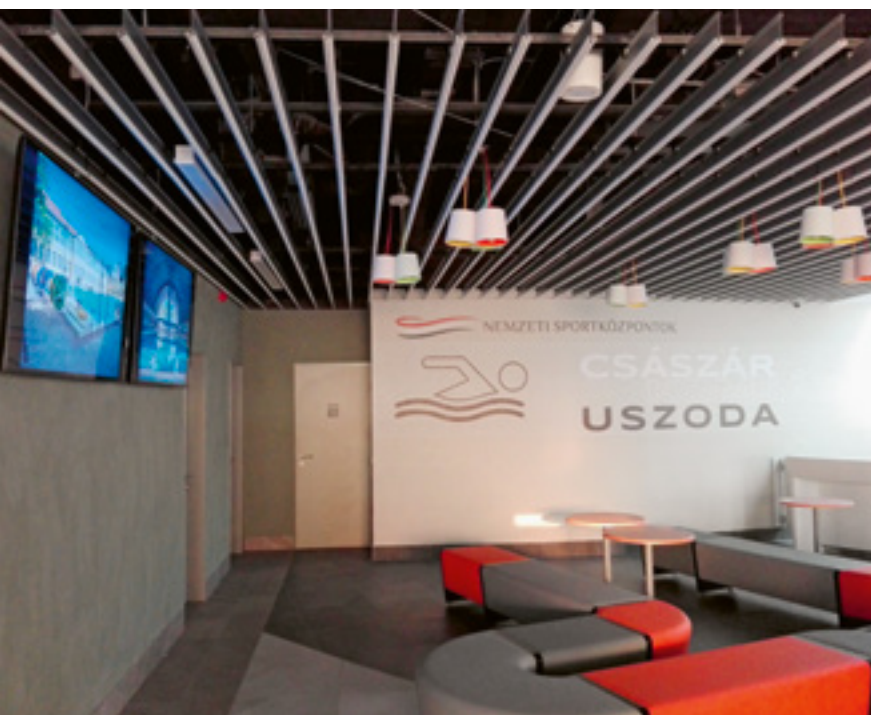
A felújítás során a létesítmény teljesen megújult. A mai követelményeknek megfelelő elektromos, vízgépészeti és épületgépészeti rendszer került az épületbe. Új öltözők, csapóöltözők, vizesblokkok létesültek. „Luxalon” álmennyezetet kaptak a belső terek, átalakult a beléptető rendszer, a tűzjelző rendszer

és a sporteseményeket támogató hangosító rendszer is. A régi, elavult külső nyílászárók modern, hőszigetelés szempontjából a mai kor igényeinek megfelelő alumínium nyílászárókra lettek cserélve. A Komjádi medence teljesen új burkolatot kapott, de a medence sporttechnológiai része is megújult, új rajtkövek és időmérő rendszer, eredményjelző épült, valamint a lelátók régi padjai helyett is újak kerültek az uszodába. A mozgássérültek közlekedését segítő elektromos emelő létesült az aulában, valamint a sportmedencéhez való feljutásukhoz egy külön lift is készült. A Komjádi dongatetejének nyitása a teljes mozgató rendszer felújításával, modernizálásával vált újra lehetővé. Megújult az épület előtti parkoló, és a Császár udvar, a lapostetők pedig közösség-szórakoztató funkciót kaptak. A műemléki védettségű homlokzatok új festést, míg a többi hőszigetelést és festést kapott. Szaunavilág került a Császár épületrészbe, míg az emeleten a sportolóknak és sportszakembereknek készültek irodák, öltözők.

„PZ-BAU KFT. - megbízhatóságra minőségre épít”

WWW.PZ-BAU.COM

INTELLIGENS VÉSZVILÁGÍTÁSI RENDSZEREK

TERVEZÉS

KARBANTARTÁS

BEÜZEMELÉS

www.lumentron.eu

RAVATHERM XPS 1000

Extra nyomószilárdságú XPS hőszigetelő-anyag az Országos

Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ építésénél.

A Liget Budapest Projekt részeként 2018-ra épül meg a mintegy 37.000 négyzetméteres Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ (OMRRK), a Szabolcs utcai kórház egykori területén. A csaknem 20 milliárd forintos állami beruházás a Szépművészeti Múzeum, az Új Nemzeti Galéria és a Néprajzi Múzeum több mint 350 ezer műtárgyának elhelyezését biztosítja 15 ezer négyzetméter raktározási területen. Az épületkomplexumban található raktárak, restaurátor műhelyek, kutatószobák, irodák mellett, a tervek szerint helyet kap a Közép-Európai Művészettörténeti Kutatóintézet és egy látogatóközpont is.

A tervező építész stúdió munkája során a régi és új épületek összhangjára törekedett, emellett arra is figyelmet fordítottak, hogy az épületszigetelések hosszú távon, maximális védelmet biztosítsanak a szerkezetek és

a belső terek számára, ami ebben az esetben kiemelt jelentőségű volt. Az alépitményt a speciális vízszigetelési rendszer mellett, extra igényeket kielégítő, RAVATHERM XPS 1000 SL típusú, 100mm vastagságú, zártcellás, extrudált polisztirol lemezekkel hőszigetelték. Amellett, hogy a termék a 0,035 W/m²K hővezetési tényezőjével biztosítja a belső terek állandó hőmérséklet tartását, a résfal által közvetített kiemelkedően magas földnyomás miatt, olyan anyagot kellett beépíteni, ami az 1000 kPa névleges nyomószilárdsági értékének köszönhetően megfelel a statikai elvárásoknak; a jelentős nyomó és hajlító igénybevételnek. Az egyedileg gyártott Ravatherm XPS 1000 SL típusú termék a tervező és az épület számára is megfelelő, a beruházás számára pedig költséghatékony megoldást biztosít.

Örömmel szolgál, hogy cégünk, a Celsius Kft. újra közreműködhet egy különleges projekt megvalósulásában. Célunk, hogy olyan korszerű szigetelőtechnológiai megoldásokat nyújtsunk, amelyeknek köszönhetően ezek a páratlan épületek hosszú távon is biztonságosan működhetnek.

Celsius Éptőanyag-Kereskedő Kft.
Iroda/Levelezési cím: 1139 Budapest, Váci út 85.
Tel.: (+36 1) 474-0817, Mobil: (+36 30) 195-0485
Fax: (+36 1) 474-0818
E-mail: info@celsiuskft.hu
www.celsiuskft.hu

CELSIUS
ÉPÍTŐANYAG-KERESKEDŐ KFT.

